

מסורת הש"ס

(א) [על ד. ו. ג. ו.].
(ב) לקמן נ. א. (על י. ו. א.).
(ג) [על מ. ט. ט. ו.].
(ד) [על מ. ט. ט. ו.].
(ה) [על י. ו. א.].

תורה אור השלם

1. ובי יפתח איש בור או
כי יכרה איש בר יואל
והקטן והכל שקנה שור או
חמור: שבות כא לז

הגהות הב"ח

(א) נ"ב אמר סהם גללים.
ניב ע"י מ"ש מזה ב"מ
דף סה ע"ג: (ב) ה"ס
ד"ה א"ע"ג דלמך וכו'
והיה דומה לפטור כל
חלם נכור:

גליון הש"ס

תוס' ר"ח א"ע"ג וכו'
ראשון אם הפיר' ע"ן
לעל דף טו ע"ה ח"ס
ד"ה א"ע"ג ולקמן דף טז
ע"ג תוספת ד"ה ברה"י:

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא. מח.

עין משפט
גר מצוה

ב א ב מ"י פ"ג מהל'
סוק ממון הלכה ד'
כמנ ע"ן טו טו"ע ח"מ
סימן שלם ספ"ג:
ב א מ"י ט"ו הלכה
ו ופ"ג הלכה ו סמג
שם טו"ע ח"מ סימן שלם
ספ"ג ו סימן ח"מ ספ"ג ד:
כ ב ד טו"ע ח"מ סימן
ח"מ ספ"ג ה'
כ ג ה מ"י שם סמג שם
טו"ע שם ספ"ג ד
ו סימן שלם ספ"ג:
כ ד ו מ"י פ"ו הלכה
ו סמג שם טו"ע
ח"מ סימן שלם ספ"ג:
ה ה מ"י שם ספ"ג הלכה
ד סמג שם טו"ע
ח"מ סימן ח"מ ספ"ג ו
כ ו ה ט' מ"י פ"ו שם
הלכה ו ופ"ג הלכה ו
ו פ"ו מהלכות חולב וסיק
הלכה ג סמג שם ו סימן ע
טו"ע ח"מ סימן שם
ספ"ג ד וספ"ג ו ו סימן
שלם ספ"ג א ו סימן שלם
ספ"ג ו:

מוסף רש"י

משונה ק"ן בחצר
הניזק. ק"ן ממה וכל
תולדותיו ק"ן משנה
הואל ובעל ח"מ שלם
היו דק"ן לק"י וכו' י"א.

הבא ברשות קב"ל עליה נטירותא. אע"ג דלעיל אמר רבא
לדרכנה משום דנכרות הוא דמקבל בע"ה נטירותא טפי
ואפי' חזק את עצמו אלמא הורע כמו של בעל הבית ברשות הכא
היינו טעמא דמסקינן משום דבעי' לניעותא שמגלה וזוועתיה
בשעת לישה ומסלק מרווחא נפשיה
ומש"ה ספ"ך עליה מהאשה שנכנסה
לעוון ולא רצה להקשות מכל הנך
דממתיקן קדירות ופירות ושור
דמאשה ניחא ליה למפ"ך דס"ד
דאשה מסלקי מרווחא נפשיהו
טפי משום יחוד:

אע"ג דאמר בר איש בור וי"א
שור בור. כלומר ומתוך
ק"י היה לנו לפטור בעל החצר ואפי'
כ"ש דאי לא ממעטינן שור שהיה
רצוי לפטור בעל החצר דהוה ליה
למירמי מיובא אצלל השור וי"ל
ד"ה"ק אע"ג דלמך מר איש בור ולא
שור בור והיה (א) רצוי לפטור כל אדם
בבור שצדק שור כלומר ומתוך ק"י
היה לנו לפטור בעל החצר וי"ל
למידע מספק זה שלא יתחייב שום
אדם בבור שצדק שור זה אין סברא
לדרוש ק"י אלא מ"ן דעליה למלויה
כמאן דכרייה דמי ונראה ד"אפי' אם
חפרו אדם דבר מיובא הוא חייב
בעל החצר בנזקי בור ועליה ידיה
למלויה והחופר משלם בנזקי החצר
וע"ה: איש בור וי"א שור בור.
ואפי' והא לעיל (דף כג.) פטרינן
בעל הגמל כשלא סכסכה למ"ד אשו
משום ממונו אע"ג דלא כמיב איש
אש ולא שור אש וי"ל דהתם נמי
כמיב שלם ישלם המכביע את
הנכריה דמשמע דוקא כשנמנעור
עצמו הוא משלם:

ומינפ"ו ב"י. פ"ה דוקא כליו
אבל הוא עצמו [החזק]
חייב בעל השור ולא פטרינן ליה
משום איש שור ולא שור בור דכל
מדי דהוה דליה בשעת נפילה כגון
גללים וכן נפלה גמלו ולא העמידה
דמחייבת ליה משום בור אע"ג
דליה לא כרייה אלא הגמל כריה
כיון דבשעת כרייה ידיה הוא ועליה
רמי לפלוקיה ולא סלקיה כמאן דכרייה
דמי אף על גב דמפקדי להו בתר
שמתא ולא דמי לשורו שחפר בור
נרה"י דחפירה לאו ידיה הוא ודליל
הקשור כרגל התרנגול מאליו דליל
לאו ידיה הוא עכ"ל משמע מתוך
פ"ה למאי דמסקינן סהם גללים
אפקורי מספק להו דלא פטרינן אלא
כליו דוקא אבל הוא עצמו חייב
ולר"י נראה דודאי מעיקרא דס"ד
דלא אפקריה לא פטר אלא כליו
אבל לפי המסקנא דלמך דמפקד
להו אפי' הוא עצמו פטור מדי דהוה
אמפקדי מקי' לאחר נפילה אוגס
ונפילה גמלו מוקמינן דמתקל ואמתקל
ציה גמליה או דרך שרעמא דנדרה
דהו פושע אבל הכא דלא פושע אע"ג
עצמו הוא משלם:

ש"ס לא היה מפקיר היה חייב לסלק מ"מ השמא דהפקירה פטור ופ"ה נראה יותר שאין נראה שחזר ממה שלא פטר אלא כליו
ותשיב האי מפקיר נזקין לאחר נפילה פשיעה שפושע הוא שמכניס שורו שלא ברשות שדרכו להריץ גללים:
הזיקין ב"ה פטור. ואפי' מתכוין הוא צפרק המניח (לעיל דף נג: ושם) גבי מנקה דחייב כשנבקע כרה"י והזיק כרה"י אחר אבל הזיק בלאו
רשות היחיד פטור וי"ל דהוה סלקא דעתך תהם משום דליכא מרי ספקייה שמא לא תהא נקעת נזחזח וגם לא יבא שום אדם שם ויחוק:
שניהם

הוא טן כחצר הניזק. דכיון דליה ליה בעל חצר רשותא לעילוי
דוכתא אקני ליה כגוה והוא ליה חצר הניזק וחצר השומפין דפטור
בה על השן ועל הרגלו ה"מ משותף לחכריה דחצר של שניהם אבל
שור מעלמא דעל הזיק לחד מינייהו ובער בשדה אחר [שמות כג] קרינן

זיה: ברשות הרבים. לאו דוקא
כלומר לאו בשדה אחר דניזק קרינא
זיה: מאי ברשות ומאי שלא ברשות איכא אמרי
נקרין אין חילוק בין חצר הניזק לרה"י
אי אמרת בשלמא פטור ומייב בעל
החצר היינו דשלל ברשות פטור דאין
עליו לשמרו: ולא משלמא אלא חזי
נוק. והאי פטור מנוק שלם קאמר
וברשות חייב חייב. כרשא. עו:
כחיל. נחמס: הכא ברשות קביל
עליה נטירותא. דכחמור. וטעמא
דרכא לאו משום דקסבר דמאן דעל
ברשות קביל עליה נטירותא דכחמור
בעל חצר דהא איהו הוא דשני לעיל'
כולה רבנן היא ואוקי דבעל קדירות
על כרשות לא קביל עליו נטירותא
והכא דמפרש טעמא לקמיה דלמיפת
בעי' לניעותא ואסתלקו מרווחא דחצר
וגמלא דלוחביה מהאשה שנכנסה
לעוון משום דלא אסיק למלויה
הוא: למיפת בעי' לניעותא. שמגלה
וזוועתיה: ובעל חצר חייב בנזקי
הבור. אם הפקיר רשות ואף על גב
דכמיב כי יכרה איש בור ולא [כי]
יכרה שור בור ה"מ בבור כרה"י דלאו
עליה ידיה רמייה למלויה: סהם כיון
דאיס ליה למלויה. מקמי דליפקריה
דהא בור ידיה הוא וכי אפקר בתר
הכי נזקין מקלה כרה"י: הווק כו.
שמתקל כו: רבץ פטור. קס"ד השמא
רבץ ויכיר כלם או נתקל כו בע"ה
לאחר שרכן: וטעמו כליו. לאחר
מיקן. ודוקא כליו אבל הוא עצמו חזק
חייב בעל השור ולא פטרינן ליה
משום איש שור ולא שור בור דכל
מדי דהוה ידיה בשעת נפילה כגון
גללים וכגון שנפלה גמלו ולא העמידה
מחייבת ליה משום בור אע"ג דליה
לא כרייה אלא הגמל כריה כיון דבשעת
נפילה ידיה הוא ועליה לפלוקיה כמו
דכרייה איהו דמי ואף על גב דמפקד
ליה בתר שמתא ולא דמי לשורו
שחפר בור ברשות הרבים דחפירה
לאו ידיה היא ולדליל הנקשר
כרגל התרנגול מאליו דליל לאו
ידיה הוא: ופוק. קרי בין
מתכוין בין שאין מתכוין ומיהו בדיח
הזיקין: הווק. שזה היה עומד
במקומו ובה בעל הבית ומתקל כו:
שניהם

איכא למימר (א) אמרי סהם
לחצר בעל הבית שלא ברשות והזיק את בעל הבית או בעל הבית חזק בו
חייב הזיקו בעל הבית פטור א"ד פפא לא אמרן אלא דלא הוה ידע ביה אבל
הוה ידע ביה הזיקו בעל הבית חייב מ"מ משום דאמר ליה נהי דאית לך רשותא
לאפקורי לאזוקי לית לך רשותא ואודו למעמייהו דאמר רבא ואיתומא רב פפא
שניהם
ש"ס לא היה מפקיר היה חייב לסלק מ"מ השמא דהפקירה פטור ופ"ה נראה יותר שאין נראה שחזר ממה שלא פטר אלא כליו
ותשיב האי מפקיר נזקין לאחר נפילה פשיעה שפושע הוא שמכניס שורו שלא ברשות שדרכו להריץ גללים:
הזיקין ב"ה פטור. ואפי' מתכוין הוא צפרק המניח (לעיל דף נג: ושם) גבי מנקה דחייב כשנבקע כרה"י והזיק כרה"י אחר אבל הזיק בלאו
רשות היחיד פטור וי"ל דהוה סלקא דעתך תהם משום דליכא מרי ספקייה שמא לא תהא נקעת נזחזח וגם לא יבא שום אדם שם ויחוק:
שניהם